

VINDICIAE

PRO LIBRO SECUNDO

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS

Ad CAPUT II.

« Confirmatio apud Pontificios, ait Amesius, est unctio Chrismatis in fronte, signo crucis facta, sub tali formula verborum : Signo te signo crucis, et confirmo te Chrise, salutis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Ita Filiicius Tract. de Chrismate. Quesito I. est. An sit verum sacramentum ? Pontifices affirman : Nos negamus ». Hucusque Amesius.

Bellarmino : Tria requiruntur ad essentiam sacramenti Christiani proprie dicti. 1. Promissio gratiae. 2. Signum sensibile cum verbo, quod sit medium, seu organum, quo applicatur promissio. 3. Mandatum divinum, quo id jubeat ministerio. Amesius. « Vere quidem ista dicuntur a nostris, sed sophistice et ambigue proponuntur a Bellarmino. Nam 1. Promissio cuiuslibet gratiae gratis data non sufficit ad sacramentum; sed gratiae, federis, salutiferi, justificationis, sanctificationis. Et de hoc loquitur Bellarminus. 2. « Promissio gratiae requiritur, qua sit aliquo modo effectus sacramenti ». Sic est. 3. « Signum sensibile, una cum verbo, debet a Deo certe determinari ». Neque hoc negamus. 4. Mandatum divinum debet esse perpetuum, id est, durare, quamdui Religio durat ». Annuius iterum. « Sed nihil horum convenit Pontificie Confirmationi ». Hoc est, quod pernegasimus.

Probatur igitur assertio Catholica 1. Promissio amplissima Spiritus Paracleti habetur Joan. xiv. roborantis Joan. xvi. et fortis faciens in confessione fidei Lue. ult. Actor. I. Amesius. 4. : Sed haec promissio nulli signo adverterit. 2. Talis est ut faciat homines impeccabilis. 3. Gratia illa quam sacramento annexunt Pontifici, potest promitti,

et praestari sine sacramento ». Resp. I. : Non adverterit quidem illis locis, sed alibi, ut mox dicetur. 2. Esto ita de Apostolis, quod speciali modo fuerint confirmati in gratia; ad alios tamen etiam illa promissio Spiritus sancti extendebatur, absque illa impeccabilite. 3. Verum est quidem, et gratiam habitualem, et actualia auxilia esse in se ejusdem rationis, sive in, sive extra sacramenta conferantur : quid vero hinc contra nos ?

2. Medium, seu organum, sive signum sensibile constans ex rebus et verbis, quibus applicetur illa promissio, fuit manus impositionis cum oratione. Et Apostoli quidem, ceterique in die Pentecostes congregati in domo, singulari miraculo receperunt illam gratiam promissam sine sacramento : ceteri vero communiter postea recipiebant illam eamdem gratiam ministerio Apostolorum per illud medium. Amesius : « Claram est, alios eamdem gratiam recepisse, antequam fuerunt vel confirmati, vel baptizati ». Act. x. v. 44. Resp. : Sic est, voluit enim Deus Cornelio centurioni, et qui cum eo erant, tamquam primitis ex gentilitate, speciale hoc privilegium concedere, ut palam faceret, Judaeis haud dubie obmurmurantibus admissioni Gentilium, velle se etiam illos in Ecclesiam, et ad perceptionem sacramentorum admitti. Bonaventura, et Alensis, quos pro se allegat Amesius, in hac re hallucinati sunt, ut infra dicetur. Quod de oratione objicit, in sequentibus expeditetur. Quod denique contendit : « Gratiam illam per manus impositionem ab Apostolis collatam, non fuisse sanctitatis, et justitiae, sed gratis datum extraordinariorum donorum », non probat Amesius. Etsi enim in primis initii per frequens fuerit illa charismatum inter recens conversos profusio, non fuit

VINDICIAE
PRO LIBRO SECUNDO
DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS

tamen generalis omnium, neque ita diu duravit.

3. Pro mandato habemus mandati executionem. Numquam enim Apostoli ita ordinare, et secure imposuissent omnibus baptizatis manus, ut veniret super eos Spiritus sanctus, nisi Dominus hoc eis mandasset. Nec obstat, quod alias non universaliter valet hinc consequentia: Apostoli hoc vel illud fecerunt: ergo habuerunt mandatum. Aliud enim est de operationibus infallibilem gratiae effectum ex opere operato inferentibus: aliud de quibusvis aliis operibus bonis, que sive ex precepto, sive ex consilio fiant, sunt meritiora, et Deo placita. In prioribus semper involvitur mandatum divinum; non item in posterioribus. Nec evadunt Calvinus, et Brentius, cum aiunt: « Deum initio nascientis Ecclesie per manus Apostolorum dedisse fidelibus visibilia quædam dona Spiritus sancti, ut donum linguarum, miraculorum, etc. Ergo sicut umbra Petri, et sudarium sancti Pauli, per quæ curabantur homines, ita nec impositione manuum sicut sacramentum conferens gratiam iustificantem ». Contra enim est, quia non impositione illam manum Apostolorum non dabatur sola dona loquendi linguis etc. (alia enim dona non simpliciter vocantur Spiritus sancti) sed per impositionem manuum dabatur ipse Spiritus S. Amesius: « Talia dona expresse vocantur distributiones Spiritus sancti ». Hebr. II. vers. 4. et ratio redditur, I Cor. vii. 10. Sit ita. Sed nusquam vocantur absolute Spiritus sanctus. 2. Sed dabatur per manus impositionem, quod promiserat Dominus. Joan. XIV. vers. 16. 3. Dona illa non erant communia omnibus, ut patet ex Rom. XII. I Cor. XII. At Spiritus sanctus per manus impositionem dabatur omnibus, ut aperte colligatur ex Act. VIII. et XIX. 4. Apostolus Hebr. VI. numeral impositionem manum cum Baptismo, cum fide, cum pœnitentia etc. que pertinebant ad salutem, imo etiam ad fundamenta salutis: At loqui linguis non perficit ad salutem, multo minus ad fundamenta religionis. 5. Apostoli numquam descendisset Samariani ad conferenda dona illi miraculorum: nam satis multa miracula operabatur Philippus.

Nec melior est alia evasio Calvini, et Kennitii, cum dicunt: « In Apostolis privilegium singulare fuisse, ut Spiritum sanctum darent per manus impositionem: habuerunt enim illi peculiare mandatum, et

promotionem. At nos nihil horum; ut patet ex eventu: ex manus enim impositione per Episcopos jam non sequitur illud donum lingue, miraculorum etc. ». Sed contra. Effectio haec impositionis manuum non fuit Apostolis privilegium singulare, sed toti Ecclesia facta est: Ergo et ceremonia, cui applicatur promissio, generalis esse debet, et perpetua: et ratio ejus non minus locum habet in nobis, ac in Apostolis; siquidem omni tempore agent fideles virtute Spiritus sancti ad resistendum in persecutione, et confitenda fide. Amesius antithesim suam strenue repetit, atque, Act. VIII. 2. clare satis indicari, id fuisse privilegium » speciale Apostolorum tantum. Verum est, quod inde colligatur, diaconos, et presbyteros non habuisse eam potestatem; sed omnes Episcopos in hoc non succederet Apostolis, ex Act. VIII. numquam extundetur.

At instat cum Calvinus, et Kennitius Amesius: « Cessavit effectus ille, qui sequebatur impositionem manus: Ergo non fuit sacramentum ». Resp.: Cessavit quoad visibilia symbola, non quoad invisibilis gratiam. Fuit autem causa rationabilis eadem, quæ universaliter miraculorum, cur initio Ecclesia daretur visibilitas: quia tunc ad fidem plantandam, et nutriendam ejusmodi miracula necessaria erant: Sicut ergo jam cessavit effectus illi fidei, quem promisit Christus ascensus, per illa verba: Signa eos, qui crediderint, haec sequentur etc., et tamen non cessavit principialis ejus effectus, qui est esse radicem totius vitae spiritualis etc. ita et hic. Amesius 1. « Cessavit igitur quoad impositionem manuum, que fuit visible symbolum ». Resp.: Inepte hoc inferatur. Sermo enim est non de symbolo externo causante, sed causato, quale est donum linguarum prophetie, miraculorum etc. Amesius 2. « Invisibilis omnis gratia, quæ necessaria est ad salutem, in Baptismo, et Coena Domini obsignatur: Confirmatio igitur Pontificia nullum usum, aut fructum habet, vel visibilem vel invisibilem ». Resp.: Si hoc argumentum vim haberet, inferret etiam, nullum prouersus sacramentum esse re ipsa simpliciter, et indispensabiliter ad salutem necessarium; cum quis absolute salvari possit cum fide, et contritione, saltem in casu martyrii, ubi omnis copia sacramenti desiceret. Aperie autem Amesius contradicit Luce, qui refert, Samaranianos fuisse baptizatos, nec tamen Spiritum sanctum venisse in quemquam illorum,

nisi post manus impositionem per Apostolos factam.

Ad CAPUT VII.

Quæ Bellarminus cap. 3. ex testimonio decem SS. Pontificum, cap. 4. ex octo conciliorum, c. 5. ex novem Patribus gracie cap. 6. ex decem Patribus latinis producit, nec unico verbo attingit Amesius. Suaviter etiam dissimulat mendacia, et criminationes Calvini ad eludenda testimonia SS. Patrum, que proinde agnoscit bene a Bellarmino fuisse excusa.

Ad CAPUT IX.

Materia hujus sacramenti remota est oleum balsamo admixtum, atque ab Episcopo consecratum: Materia vero proxima est unctio ex predicto oleo in fronte adhibita homini baptizati, ad crucis figuram. Ita omnes Catholici. Amesius 1. iterat suum næmum: « Materia hæc est adeo remota a sacramentum Nov. Test. ut in toto Nov. Test. nulla fiat ejus mentio ». Resp.: In Nov. Test. scripto non expresse habetur, transeat; non ad eam saltē alludit, et ex Ecclesiæ traditione indubitate non habetur, nego. De hac enim sacra chrismatione intelligent SS. Ambrosius, Anselmus, Theodoreetus, etc. illud II Cor. I. Qui confirmat nos Deus et unxit nos, et signavit, et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. Amesius 2. Act. VIII. et XIX. ubi Pontifici volunt Confirmationis exempla proponi, nulla fit mentio Chrismatis, sed manum impositionis tantum; Bellar. etiam cap. 2. signum sensibile in sacramento Confirmationis voluit esse manus impositionem. Resp.: Duplex est hic Theologorum sententia probabilis (præter tertiam Bonav. et Alensis, quam etsi Amesius præferat omnibus, absolute tamen improbabilis est). Prior quam tenet Bellar. ait, Apostolus (uti et omnes sequentes Episcopos) numquid dedisse effectum Confirmationis absque unctione Chrismatis; neque adhibuisse aliam impositionem manuum, præter eam, quæ in illa unctione includitur. Fundamentum est: quia institutio Chrismatis ab ipso Christo facta est: Ergo non est verisimile, Apostolos alium ritum adhibuisse. Quod si dicas, per dispensationem Christi Apostolos loco unctionis usos manuum impositione. Contra est: quia omnino congruebat, ut Apostoli

Scripturis haberi de materia, et forma sacramenti hujus, eo quod tempus, et modus hujus institutionis in Scriptura non legatur, etc., quid, quæso, nobis officit, quibus certum est, non omnia revelata expresse scripta esse?

Ad CAPUT X.

Bellarum. : Forma hujus sacramenti sunt haec verba: *Consigno te, etc.*, quoad sensum, et sententiam quam habent. Amesius præter consuetos cavillos, et sarcasmos nihil affer solutione dignum. Recte notavit Bellarm., non debere mirum videri, si Patres non expresse ponant hanc formam, cum neque aliorum sacramentorum formas describant; tum, quod res essent omnibus Christianis nota ob quotidianum usum; tum etiam, ne Gentilibus proderent ejusmodi mysteria sine necessitate. Itaque nullus fore sit veterum, qui disertis verbis scripserit formam Baptismi esse: *Ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti*: tautum dicunt, Baptismi dari cum invocatione Trinitatis. Imo S. Dionysius cap. ult. Hierarch. Eccles. dicit: « Fas non esse litteraria mandare verba, quibus in administratione sacramentorum utitur Ecclesia ». Hoc monitum ad rem maxime faciens, caute dissimulavit Amesius, ne proderet insulsam suam cavillationem, qua expludit omnia, que verbis non exprimuntur in sacro Codice.

Ad CAPUT XI.

Bellarum.: Duplex est hujus sacramenti effectus. 1. Gratiam confert gratum facientem, et quidem majorem, quam ipse Baptismus, in ordine ad roboram animam contra diaboli impetus, sed minorem in ordine ad remissionem peccati, quia non remittit totam penam. 2. Alter effectus est character, quo adscribuntur in Christi militiam, sicut per Baptismum in Christi familiam. Amesius arguit Bellarmino, quod « sententiam suam valde sophistice, et ambiguo proposuerit de gratia per Confirmationem collata ». Nihil autem objicit, nisi suam heresim infra explodium, quod gratia tantum remissionem peccatorum per imputationem extrinsecum justitiae Christi fiat. 2. Ait: « Confirmation non requiritur ad roboram animam, quia Eucharistia instituitur ad robo-

randam animam, sicut panis eorū hominis confortat ». Resp. : At cur nullum locum Scripturæ signavit, ubi vel Catholica sententia rejiciuntur, vel Calvinistica exprimitur. 3. Ait: « Exaltatio gracie Confirmationis ad roboram supra gratiam Baptismi, non tantum est impia in se; sed in Bellarmino (qui docet, omnem penam, atque adeo omnem infirmitatem in Baptismo tolli), est plana ridicula ». Resp. : Impio huic Puritano impii sunt SS. Cyriacus, Tertullianus, Dionyssius, Ambrosius, Augustinus, etc., qui aiant, per hoc sacramentum plene sanctificari, perfici, etc., ante baptismatum. 4. Ait: « Distinctio illa inter adscriptionem », in familiam Christi, et in militiam Christi, « est mere verbalis. Omnes enim qui in familiam, etiam in militiam Christi adscribuntur ». Resp. : Esto non sit distinctio illa realis, est tamen formalis, minime autem tantum verbalis, quid quod etiam aliquo modo re ipsa illa distingui videamus. Infantes enim ad familiam Christi pertinere quis negat? Eodem vero, quandiu ratione non utuntur, ad militiam Christi pertinere quis dixerit?

Ad CAPUT XII.

Bellarum. : Solus Episcopus est proprius hujus sacramenti minister: ex dispensatione tamen potest etiam presbyter conferre, non tamen Chrismà consecrare. Amesius sciscolatur: « An haec potestas sit ordinis, vel jurisdictionis? » Et si dicatur esse ordinis, subsumit ille: « Ordinii potestas est eadem in Episcopis et presbyteris; neque inchoata tantum in presbytero quod hoc sacramentum dici potest (ut Bellarm. ineptissime postea fingit) et absoluta, perfecta, et independens, quod Baptismum, et Eucharistiam, quæ sunt evidenter majora. Jurisdictionem autem nella major est in confirmando, quam in baptizando ». Respondeo: Jam in tomo 2. discussus est error ille Puritanicus de indistinctione Episcopis, et presbyteri. Quod ergo ordinarius minister hujus sacramenti sit Episcopus, indubitate est omnibus Catholicis. Presbyteris ex dispensatione id committi posse non ita certum, quin S. Bonaventura, Adrianus, etc., olim opositum tenerint: omnino tamen probabilissimum est, et communiter hodie assertum, id legitime fieri posse; et de facto ita contigisse, ut alia omnia exempla desint, constat ex moe Graecorum; quin etiam ante Photia-

num schisma vigebat. Videatur Arcudius lib. II. cap. 10. et seq. An vero nescit Amesius, si de possibili questio est, potuisse Christum Dominum ita instituere, ut Sacerdoti simplici ex vi sua ordinationis non daret potestas proxime, et in actu primo ad conferendum hoc sacramentum Confirmationis, sed haec daretur solo Episcopo per consecrationem ejus; et nihilominus simul potuisse Christum velle, ut sacerdos ex vi sua ordinationis, esset quasi in potentia remota, ut adjuncta delegatione Summi Pontificis posset hoc sacramentum conferre? Quenam vero in hoc repugnativa est? Unde ruit assertio Amesiana, etiamsi ei gratis largiatur, Baptismum, et Eucharistiam esse evidenter majora, quam sit Confirmation. In iis enim qui ex mero arbitrio legislatoris pendunt, non licet argumentari a concessione majoris ad concessionem minoris; adeoque inepit exigit Amesius hic rationem, aut ostensionem ex verbo Dei scripto. Ex tradito enim, et præserto (præsentis Graecorum ante se) satis liquet.

Porro proprium id esse Episcopi munus, probatur 1. ex Actorum VIII. ubi Petrus et Joannes mittuntur, ut per manum impositionem darent Spiritum sanctum illis quos Philippus baptizaverat. Quenam vero fingi possit causa, cur soli Apostoli manus imponant; imo cur ad ipsos veniant ex uno loco ad alium, nisi quia hoc munus pertinet ad primum gradum ecclesiasticum. Septem objections Calvini, et Kemnitii probe a Bellarm. excusas, vel silentio suo agnoscit Amesius, qui sic ait: « Non fuerunt missi Apostoli ad signandum signo Crucis, Christi agendum, et formulare verborum recitandam, vel ad sacramentum aliquod ordinarium administrandum, sed ad miraculosum Baptismum flaminis vel Spiritus exercendum ». Resp. : Hoc non legit nobis Amesius nec ex Patrum antiquorum ulla; sed solum Alensem errantem aliquatenus sectatur. Res mira! Bellarmino, loco secundo probationis dixerat, probari idem testimonios, et traditiones ecclesiastica. Nam concilia, Pontifices, et Patres citati in 1. cap. communis consensu docent: Solos Episcopos esse proprios hujus sacramenti ministros, idque probari ex Act. VIII. Ad hoc secundum Bellarmino sacramentum penitus obmutuit Amesius.

Idem confirmat Bellarum. ratione: Quia Confirmation est complementum, et perfectio Baptismi: prouide convenit, ut a primo ministro detur; sic enim in omnibus aliis rebus ultima forma imprimitur a primo agente. Amesius: « Hoc argumentum ex duabus blasphemis conflatur. 1. Baptismum esse imperfectum sine Confirmatione. 2. Episcopum non tantum proprium, sed et principale agentem esse, in ultima forma, vel gratia sacramenti imprimenta ». Resp. : Dieta Bellarmino usquequaque sunt conformia dictis antiquorum, et sanctissimorum Patrum cap. 3. 4. et 5. a Bellarm. recitatis. Uter ergo blasphemat, Bellarminusne, an Amesius? judicit quis prudens, et aequus lector. Sycophantia cavillatio est, dum verba Bellarm. ita versat Amesius, quasi « Episcopum faciat principale agens in gratia sacramenti conferenda ». In mentem Bellarmino, aut cuivis Catholicó hoc non venit: hoc solum vult: sicut in effectibus naturalibus effectus ultimus, forma scilicet ultima, et perfectissima procedit a principali causa; ita gratiam Confirmationis (quam Patres vocant complementum, perfectionem, consummationem), congrue proficiat ab iis, qui sunt supremi in hierarchia ecclesiastica. Neque vero hanc rationem ut apoditicam dedit Bellarm. cum haec tota res pendeat ex arbitrio Dei, qui et alter potuisset decernere. Est ergo tantum ratio congruentie, nihil plane involvens incongrui: hoc enim solum affingitur ab Amesio. Talis etiam est, quam Bellarm. subiungit, scilicet: In Confirmatione adscribimus ad Christi militiam: adscribere autem ad militiam, proprium est ducum, et imperatorum. Congruentia, inquam, et haec est, quæ a proba mente agnoscitur; ab improbis vero cavillatoribus æque facile in calumniam vertitur. Apostolus quidem, esti Rom. VI. vers. 13. tantum Baptismi faciat mentionem, tamen ad Hebr. VI. vers. 2. etiam Confirmationem numerat inter fundamenta Christianismi, et militie sacrae.

Ad CAPUT XIII.

Bellarum. : In consecratione Chrismatis 1. fiunt benedictiones olei, et balsami per orationes. 2. Fiunt etiam per signum crucis. 3. Halat Episcopus aliquoties super ampullam Chrismatis. 4. Chrisma jam consecratum salutator ab Episcopo, et presbyteris, his verbis: Ave, sanctum Chrisma? Amesius: « In istis omnibus nihil quidquam est, quod non sit plane histrio, et ridiculum, non

uctoritate tantum, sed et similitudine sacre Scripturae destitutum, præter benedictiones orationum. Illæ autem benedictiones non tantum sunt vanæ, sed etiam profanæ, et in gratiam Dei plane contumeliosæ. Sic enim inter cætera orat Episcopus super balsamum : Ut Deus huic unguento spiritualem gratiam largiendo, plenitudinem sanctificationis infundat, et ut fiat omnibus, qui ex eo ungendi sunt, in adoptionem filiorum per Spiritum sanctum ». Resp. : Judicium hoc Puritanæ plane concinit Mahumetanorum, et Paganorum sensu, qui omnia mysteria Christianæ exhibant, miseri ipsi et deplorandi sanctorum. At si voluit Amesius non tantum inanæ contumelias evomere, cur non solidam refutationem attulit ejus, quod Bellarm. hic Calvin. similliter antiquissimum ritum blasphemanti respondit, nempe : Quod si magica (histrionia ridicula) est hec cærementia, Christum magiae (histrionie ridiculae) doctorem faciemus; quod est impium, et blasphemum, etc. Sed huic hominum generi Puritanico, qui totum Christianismum a XV. seculorum moribus ad suam musteam novitatem redigere volunt, tantum non ipsi Apostoli, et Christus, superstitionis, histrionici, et ridiculi sunt, eo quod aliquid cærementis indulserint. Neque hæc omnia novantium impietas aliam meretur responsione, aut refutationem, quam execrationem.

Gerhardus hic præter morem jejunus, et parcus est. Vix aliud producit, nisi prolixam recitationem verborum Bellarmini de hoc sacramento, quibus deinde subjicit solemnem suam nœnam : « Agnoscat Bellarm. huic sacramento jam olim a quibusdam

(Waldensibus, Wiclefo, etc.), fuisse contradictum ». Quid hinc conficit puerilis disputator? An ergo « Bellarminus est testis Lutheranismi », quia testatur, aliquos errores Lutherum non copisse, sed instaurasse? Similia sunt, cum, v. gr., ait : « Fatur igitur Bellarmin. se destinari in hac quæstione manifestis Scripturae testimoniosis »: Quid hinc inferis, Gerharde? « Si forma, inquit, Confirmationis non potest probari ex scripto Dei verbo, Confirmation non potest esse proprie dictum sacramentum ». At rectius nos proprio te gladio jugulantes dicimus : Si tu non potes nobis legere ex manifesto Scripturae testimonio, quod forma sacramentorum debeat exprimi scripto verbo, legem nobis inique ponis, quam tu ipse sis vis, nec vales servare. Nec robustiora, aut majoris momenti sunt, que tribus seqq. thesibus proseguitur. Certe vix videri potest rem serio egisse.

Magis serio, et acriter Gerhardus Titius obstrepit in sua ostensione ; sed tamen levius momenti sunt, si comparentur ejus tela cum iis, que anno proximo M. DC. LIX. Joannes Dallaus Calvinista Parisiensis tribus libris contra hoc sacramentum disputavit. Verbozitatem hujus convicatoriarum, et mortadæm nec libert, nec licet hic pro brevitate instituti nostri excutere, cum maxima ex parte sua fundamenta deponat ex antiquis Ecclesiæ Scriptoribus, et SS. Patribus ; que cum fatente ipso Dallaø perquam obscura, et ambigua sint, prolixam potius et molestam altercationem instruere, quam brevem, et expeditam controversiarum disputationem adjuvare valent.

VINDICÆ

PRO LIBRO PRIMO

DE SACRAMENTO EUCHARISTIÆ

Ad CAPUT I.

Amesius nude sic quæstionem proponit : An post consecrationem realiter ac substantialiter sub specie panis, et vini continetur corpus, et sanguis Domini, in eodem spatio, quo panis et vinum ante continebantur? Pontifici affirmant, nos negamus. Dissimilat ergo omnia, et facendo approbat, quæ de heresi Sacramentaria recentiuit Bellarm. cap. 4. Operæ vero pretium est, nos hic non dissimulare, que circa Calvini sententiam adnotantur. Ea autem in primis consistit in his pronuntiatibus. 1. Symbola Cœna tantum esse in terra : Corpus autem Christi tantum esse in celo : proinde tanto intervallo Christi corpus a pane, et vino in Cœna, quanto abest terra ab altissimis celis. 2. Symbola, et corpus Christi, licet loco inter se plurimum distent, tamen conjuncta esse, non solum ratione signi, sed etiam quia cum signo Deo nobis vere exhibet ipsum verum Christi corpus, et sanguinem, quo animæ nostra alantur in vitam æternam. Quis vero hoc secundum pugnat cum primo, dicit 3. Non posse ingenio comprehendendi, sed sola fide, quomodo fiat ista coniunctio rerum tam distantium. Cum vero intellexerit Calvinus, hoc suum mysterium esse plane incredibile, et apertissimum repugnantiam involvere, ait 4. Non ipsum corpus Christi ad nos descendere, sed quamvis vim substantialiæ ex Christi carne ad nos derivari tamquam per canalem quemdam. Ubi videtur dicere, non substantialiæ, sed qualitatem quamdam nobis dari. Quia vero hinc videbatur imminere periculum, ne nimium tribuatur huic Sacramento, ait 5.

Communicationem istam sive corporis Christi, sive virtutis ejus; tantum fieri per fidem, quæ apprehendit Christum in celo existentem, et eum nostrum facit, ut participare possimus bone illius : In quo certe nullum est mysterium, nullum miraculum, nulla difficultas intelligendi. Quis enim non facile capiat, fide apprehendi posse Christum, immo etiam totam Trinitatem? 6. Hinc sequitur aliud, quo assurunt, homines improbos non percipere corpus Christi, licet Symbola percipiant : id enim esse tantum predestinationum, sive etiam soli predestinationi habent veram fidem. 7. Non esse eam vim in sacramento Eucharistia, ut det ipsum corpus Christi, fidem non habent : sed sollem ut testetur, et confirmat jam habenti. Ac ita plane dicere debuit Calvinus, ne destrueret omnia, que antea docuerat de sacramentis : quod scilicet sint tantum veluti sigillum confirmans promissionem verbo factam, et testimonium gratiae accepte. Hinc vero.

I. — Colligitur : Falso jactasse Calvinum, suam sententiam esse difficillimam, et incomprehensibilem humano ingenio, adeoque summum mysterium. Non certe majus mysterium est, quod symbola panis et vini revocent nobis in memoriam Christum pro nobis passum, et mortuum ; quam quod id faciat imago Crucifixi, præsertim juncta hac epigraphe : *Ecce agnus Dei, etc.*

II. — Meras ludificationes esse illa omnia magnifica encomia Eucharistie, cum scilicet dicit toties Calvinus ; « Nobis una cum symboli dari ipsum, verum, et reale Christi corpus, et eo nutriri animas nostras etc. » Nihil enim tandem nobis relinquit, nisi nūdum symbolum rei habite.